

APŽVALGA

LIETUVIŲ INFORMACINIS KULTŪRINIS LEIDINYS

Nr. 15/16

1946 m. balandžio 10 d.

NURTINGEN

Kovokim už laisvę!

Švedijoje leidžiamas lietuvių biuletenis "Svetur" rašo: "Niekam ne paslaptis, kad Lietuvos miškuose tebeveikia partizanai ir laukia, kada ateis Lietuvos išlaisvinimo valanda. Karo metu jiems pasisekė paglemžti trumpų bangų siustuvą, kuriuo dabar karts nuo karto pasiunčia atsišaukimų į visuomenę ar kokią žinią, kurios oficiali sovietiškosios vyriausybės radijo stotis niekad neperduos."

- Čia kalba slaptoji Lietuvos partizanų stotis, - taip ji pradeda savo veikimą. Neilgai ji dirba. Tik pusvalandį, ir dėl atmosferos kliučių sunkiai girdisi ir ne ištisai pagaunami visi sakiniai. Iš tų sakinių, kuriuos pavyksta pagauti, galima suprasti, kad Lietuvoj, kurią mes taip mylime ir jos ilginės, sunkus gyvenimas dabar visiems, kurie nepasiduoda sovietų įtakon.

- Lietuvos piliečių deportacija į Rusiją tęsiama, - sako slaptosios stoties pranešėjas. - Reikia padaryti mažiausią pasipriešinimą, nelankyti mitingų ar neduoti "raudonajai gurguolei" grūdų, kad ryt į kiemą ateitų milicininkas ir įsakytų pasiimti ryšulėlį ir išsiruosti į ilgą kelionę. Kitus iškviečia koku nors reikalu į apskrities miestą, o ten žmogus pranyksta. Niekas nežino, kur jis buvo išvežtas, kur dingo. Veltui žmona su vaikais laukia tėvo: jis jau seniai gyvuliniam vagone važiuoja per rusišką žemę į Sibirą.

Prieš rinkimus slaptoji stotis pranešė, kad visi gyventojai privalo lankyti priešrinkiminius mitingus. Jei kas nenuveina, patenka į nepatikimųjų sąrašą. O tuomet tark - sudiev, miela Lietuva. Susirinkimuose agitatoriai viešai grąsė, kad nebalsavusiems bus atimtos maisto kortelės, pašalinti iš vietų ar išvaryti iš ūkių. Nėra ko stebėtis, kad sovietų spauda pranešinėja apie skaitlingus susirinkimus, nėra ko stebėtis, jei kokia "raudonoji gurguolė" surenka keletą tonų grūdų. Pabandyk neduoti plėšikui piniginės, kai jis įremia revolverį į krūtinę.

- Mūsų būriai kasdien auga ir auga, - tęsia slaptoji radijo stotis. - Lietuvos miškuose slepiasi ne šimtai, bet tūkstančiai jaunų vyrų, kurie nėra paprasti būriai, bet gerai organizuoti kariuomenės daliniai. Tarp partizanų yra aukštų lietuvių karininkų. Ne vien vyrai eina į partizanus. Yra nemažai ir moterų. Ateina vyrai su žmona, brolis su seserimi. -

Kaimie nepasitenkinimas didėja kasdieną. Krautuvėse trūksta druskos. Druska dabar Lietuvoje prilįgsta auksui. Ūkininkai nieko neveža į turgų ir ką galėdami nuo bolševikų slepia. Miestuose krautuvių lentynos tuščios. Darbininkai murna. "Soclenktynės" visus kankina ir iš kantrybės veda. Bet turi įvykdyti normą 100 %, kitaip tapsi liaudies priešu.

Kovokim už laisvę, - baigia stotis savo pranešimus. Ji nemini nei pavardžių, nei vardų. Partizanų stotis sako, kad Lietuvoj žmonės kenčia, kad mūsų motinos, Lietuvoje pasilikusios, lieja ašaras, ir mes tegalim atsakyti tais pačiais žodžiais: "Kovokim už laisvę."

Benediktas Rutkūnas

Buinių putinai

B A L A D Ė

Pagimdė motina sūnus -
 tris sūnus - karaliūnus:
 ir augo tie sūnai,
 kaip sodo jovarai.

Ažuolo vygėj migdino,
 ant kelių supo, šokdino:
 užaugo trys sūnai -
 buinieji putinai.

O kada jau užaugino -
 sūnai močiutę virkdino:
 išskrido trys sūnai,
 kaip marių gulbinai.

Bikliuosius žirgus balnojo,
 didžion karužėn išjojo:
 vai, lėkė trys sūnai -
 blizgėjo pentinai.

Keliai sutrinko, sudulko -
 sujojo raitelių pulkas:
 tai suplaukė sūnai,
 kaip sraunūs nemunai.

Dundėjo, trankės perkūnai -
 sūnai kovojo smarkūnai:
 ir krito trys sūnai,
 kariaunos milžinai.

Sugrąžė kulkos krūtine -
 tėvynės laisvę apgynė:
 vai, narsūs trys sūnai,
 buinieji putinai.

Aukštam milžinkapy guli -
 jų gailiai verkia motulė:
 oi, miega trys sūnai -
 rūdyja pentinai.

— P U V A R Y Č I U A V —

JOHN STEINBECK

Šio atsitikimo prisiminimas man visad net malonus. Nežinau kodėl, bet aš atsimenu tai iki mažiausios smulkmenos. Ir juo dažniau galvoju apie tai, juo daugiau išplaukia smulkmenų, paskendusių mano atmintyje. Tai buvo ankstyvą rytmetį. Rytuose kalnai buvo juodai mėlyni, tačiau už jų jau kėlėsi šviesa, kalnų kontūrus spalvinanti blankiai rausva varsa, kuri šaltėjo, pilkėjo ir tamsėjo, kildama aukščiau ir pasiludama į vakarus, kol galų gale susiliejo su naktimi.

Tai buvo gana šaltas rytas. Aš tryniau rankas ir nardinau jas giliai kišenėse, traukiau pečiais ir trypiaujau kojomis. Žemai pakabėjo, ten, kur aš buvau, žemė dar buvo rytmetinės pilkai violetinės spalvos. Ašėjau kaimo keliu ir pastebėjau palapinę, kuri buvo tik truputį šviesesnė negu žemė. Ties palapine ant žemės krito oranžinės liepsnos spindulys, prasiskverbęs iš senos surūdijusios geležinės krosnelės plyšio. Iš trumpo dūmtraukio kilo pilki dūmai, kurie išsyk veržėsi tirštais kamuoliais, paskui sklaidėsi ir visai nyko danguje.

Aš mačiau jauną moterį, bekrotančią prie krosnelės. Tikriau sakant, ji atrodė tarytum mergaitė. Ji buvo apsivilkusi nublukusių perkeliniu sijonėliu ir palaidinuke. Kai aš prisiartinau, pastebėjau, kad ji glėby turi kūdikį, o kūdikis slėpė galvytę po jos palaidinuke ir žindo krūtį. Motina trūsėsi aplinkui, krapštydama ugnį, kilodama surūdijusias krosnelės dureles, lidindama krosnies trauką. Kūdikis visą šį laiką žindo, bet tai netrukė motinos darbo nei jos lengvų, greitų judesių, kurie buvo tikslūs ir įgudę. Oranžinė spalva, prasiverždama iš krosnelės per plyšius, mėtė šviesos atspindžius ant palapinės sienų.

Dabar aš buvau visai priartėjęs ir galėjau užuosti spirgančius lašinius ir kepančią duoną – maloniausius kvapus, kuriuos aš pažįstu. Rytuose šviesa greitai plito. Aš prisiartinau prie krosnies, ištiesiau ant jos rankas, ir visas sudrebėjau nuo mane apėmusios šilimos. Palapinės kraštas prasiskleidė, ir iš jos išėjo vienas paskui kitą du vyrai. Abu jie vilkėjo naujus mėlynus drabužius. Jų švarkuose spindėjo metalinės sagos. Jiedu buvo aštrių veilo bruožų ir labai panašūs vienas į kitą. Jaunesniojo barzda buvo tamsi, ražuota, o vyresniojo tokia pat ražuota, tik pražilus. Galvos ir veidai buvo šlapi, nuo plaukų varvėjo vanduo, kurio stambūs lašai laikėsi ant jų barzdų. Abu jie stovėjo veidu į švintančius rytus, žiėvavo ir žiūrėjo į ryškėjančius kalnų kontūrus. Jie atsigręžė ir pamatė mane.

– Labas rytas, – tarė vyresnysis. Jo veidas nebuvo nei draugiškas, nei atšiaurus.

– Labas rytas, – atsakiau.

– Labas rytas, – pasisveikino ir jaunesnysis.

Vanduo pamažu džiūvo ant jų veidų. Jie prisiartinė prie krosnelės ir šildėsi rankas.

Moteris dirbo savo darbą. Jos plaukai buvo surišti virvele užpakaly, draikėsi ant jos pečių ir plevėsavo jai besitrūsiant. Ji išlėstė skardinius puodelius ant didelės tuščios dėžės, prie jų padėjo skardines lėkšteles, peilius ir šakutes. Paskui ji išgraižė iš ištirpusių riebalų iškeptus lašinių gabaliukus ant didelio

skardinio padėklo ir jį padėjo tarp lėkštelių ir puodukų ant dėžės. Lašiniai aušė ir čirškėjo. Ji vėl priėjo prie krosnelės, atidarė jos šalutines dureles ir išėmė skardinę, kupiną putlių biskvitų. Šiltas duonos kvapas pasklido aplink, ir abu vyrai giliai įkvėpė orą. Jaunesnysis tyliai pasakė: "keerist". Vyresnysis atsigręžė į mane ir paklausė:

- Pusryčiaavęs?

- Ne.

- Na, tai sėskis su mumis.

Tai buvo ženklas. Mes priėjome prie dėžės ir susėdome aplink ją, nulenkę po savim kojas. Jaunesnysis paklausė:

- Ar taip pat renki medvilnę?

- Ne.

- Mes jau dirbome dvylika dienų, - tarė jis.

Moteris įsiterpė nuo krosnies:

- Jiedu įsigijo net po naują drabužį.

Abu vyrai pasigėrėdami dirstelėjo į savo drabužius ir šyptelėjo.

Šeiminkė pastūmėjo jiems lašinukus, rudus aukštai pakilusius biskvitus, dubenį su ištirpusiais taukais ir puodą su kava. Kai visa buvo paduota, ji taip pat susirietė ant savo kojų ties lėže. Kūdikis dar tebežindė. Jo galvutė dar vis slėpėsi nuo šalčio po moters palailine. Aš girdėjau jo švelnų čiaupsėjimą burnele.

Mes prisidėjome lėkštes ir užsipylėme taukų ant biskvitų, pasidalinome kava. Vyresnysis valgė pilną burną ir kalbėjo:

- Visagalis Dieve, kaip skanu.

Jaunesnysis atsakė:

- Mes gerai valgome jau dvylika dienų.

Mes valgėme greitai ir godžiai; išvalgėme ir vėl prisidėjome savo lėkštes, kol pagaliau mes buvome sotūs ir įkaitę. Karšta kerti kava degino mūsų gerkles. Išpylėme kavos likučius ant žemės ir vėl užsipylėme puodelius. Šviesoje dabar jau buvo galima išskirti spalvos. Rausvas atspindys orą padarė lyg šaltesnį. Abu vyrai veidais buvo nusigėrę į rytus, ir jų veidai buvo žaros užlieti. Aš žvilgtelėjau į juos, ir kalnų ir šviesos atspindžius mačiau vyresniojo akyse.

Paskui abu vyrai išpylė kavos likučius ant žemės ir pastūmė nuo savęs puodelius. Abu atsistojo kartu.

- Laikas eiti, - tarė vyresnysis.

Jaunesnysis kreipėsi į mane:

- Jei nori su mumis rinkti medvilnės, gal galėtume ir tave įpiršti.

- Ne, - atsakiau, - aš turiu keliauti toliau.

Vyresnysis mostelėjo ranka, parodydamas supratęs atsakymą.

- Puiku. Mums malonu buvo su tavim kartu.

Ir jiedu nuėjo savo keliu.

Oras žėrėjo šviesa rytų horizonte. Aš pasukau kaimo keliu. Tai ir viskas. Aš, žinoma, gerai žinau, kodėl man visa tai malonu prisiminti, bet taip pat gerai jaučiu ir tuos didelio grožio pradus, dėl ko mano krūtinę užlieja maloni šiluma, kai pagalvoju apie šį susitikimą. /V/

APŽVALGA Lietuva * --- * IR LIETUVIUS *

PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŲ BALSAS

Lietuvai Išlaisvinti Centras Buenos Aires, Argentinoje, vardan 100.000 Lietuvių, gyvenančių Pietų Amerikoje, kreipėsi į JTO pirmininką jį sveikindami telegrama ir linkėdami įgyvendinti patvarią ir teisingą taiką pasaulyje. Vardan žmoniškumo, minėta organizacija prašo JTO imtis priemonių sustabdyti lietuvių tautos naikinimą, sudrausti siaučiantį terorą Lietuvoje ir uždrausti nežmonišką lietuvių išvežimą Rusijos gilumon. Teisingumo vardu lietuvių tautai būtina pagelba atstatyti demokratinę nepriklausomą Lietuvą, vadovaujantis Atlanto Nuostatais /Atlantic Charter/. Jokia taika pasaulyje negali būti tvirta, kai ištisos tautos yra pavergtos ir naikinamos. /EI/

PROTESTAS DĖL BOLŠEVIKINIŲ RINKIMŲ LIETUVOJE

Amerikos Lietuvių Taryba /ALT/ dar prieš SSSR rinkimus, įvykusius š.m.vasario 10 d., įteikė JAV užsienių reikalų ministeriui Byrnes protesto raštą, kuriame nurodo, kad sovietų vyriausybė, paskelbtuose rinkimų nuostatuose, kitų valstybių tarpe ir Lietuva priskiriama prie SSSR. Bolševikai organizuodami rinkimus užgrobtuose kraštuose dar kartą pabrėžia šiandienykštį smurto vyraviimą, kuris nesuderinamas su tarptautiniais susitarimais, teisiniais nuostatais ir ankstesniais papročiais. Dabar jie tęsia smurto politiką, kuri pradėta 1940 m. JAV pasmerkė tą Kremliaus politiką, raudonajai kariuomenei Lietuvoje tik ką siausti pradėjus, t.y. 1940 m.VII.23. ALT prieš rinkimus protestuoja, nes tie rinkimai yra tik priemonė lietuvių tautą išnaikinti, o Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių nepriklausomybę galutinai palaidoti. Ji deda viltį, kad JAV tuos rinkimus laikys neteisėtais, neturinčiais jokio pagrindo, o balsavimą neišreiškiantį tautos valios.

Konst.Jurgėlai, LAIC direktoriui, JAV užs.reikalų ministerijoje buvo pareikšta, kad pastarieji rinkimai yra 1940 m. sovietų pradėtos agresyvės politikos tęsia. JAV tų rinkimų nepripažins teisėtais. JAV senatoriai - Lesinskih iš Michigan ir Flood iš Pennsylvania - patikrino, kad JAV Lietuvos įjungimo į SSSR nepripažino. Jie turi vilties, kad Lietuvos suverenumas bus išsaugotas. Atstovas Flood nurodė, kad darys griežtus žygius JAV užsienių reik.ministerijoje dėl pastarųjų rinkimų Lietuvoje.

BRITŲ KOMUNISTŲ LAIKRAŠTIS APIE ČIURLIONIES ANSAMBLĮ

Britų komunistų laikraštis "Daily Worker" kovo 16 d. įsidėjo šitokį mūsų čiurlioniškių ansamblio "įvertinimą" antrašte "Muzika ir propaganda". - "Vienas Reino armijos eilinis praneša apie įmantrų bandymą kurstyti nepalankumą Sovietų Sąjungai tarp tremtinių britiškojoje Vokietijos zonoje. Keliaujanti kocertinių trupė, žinoma "M.K.Čiurlionies" vardu, susidedanti iš buvusių Lietuvos universitetų studentų, dabar važinėja po britų zoną, laidiama spektaklius Baltijos kraštų tremtiniais, o taip pat ir

britų kariams. Viename iš tokių koncertų aną dieną vertėja, aiškindama dalyvaujantiems britų karininkams ir kariams, pranešė, jog choras dainuos lietuvių karinę dainą. Savo pranešime ji paminėjo "mūsų mielą kaimyną, kuris nori mus išvalyti nuo mūsų pačių" ir pridūrė: "Mes, likusieji, grįšime išlaisvinti savo brolių." Tie žodžiai buvo sutikti su plojimais ir ovacijomis. Scena buvo papuošta lietuviška vėliava ir Union Jack /britų vėliava/, jiedvi jungė skydas su raitelio - vyčio figūra. Reikia manyti, kad tatai turėjo simbolizuoti trokštamą Lietuvos ir D.Britanijos sąjungą prieš "mielą kaimyną". /E/

LIETUVIS, DIRBĖS PRIE ATOMINĖS BOMBOS, MIRŠTA

Tokia antrašte JAV lietuvių dienraštis "Naujienos" talpina žinią, kurioje rašo: "Dienraštis "The Chicago Times" penktadienio laidoje įdėjo aprašymą jauno vyro, vardu Martin Punis Jr., lietuvių kilmės. Jisai yra 22 metų senumo ir gyvena adresu 5490 So. Ingleside. Jisai dirbo prie atominės bombos darbų Chicagos Universitete kaip civilinis asmuo. Jo pasilarbavimas šiam tikslui buvo taip svarbus, kad Karo Departamento sekretorius davė jam garbės sertifikatą. Bet šiuo laiku Martin P.Punis sunkiai serga reata liga, vadinama Wilsons disease, kuri ardo smegenis ir sukietina raumenis. Jisai labai yra tiek nusilpęs, sako dienraštis, kad nebepajėgia maisto sukramtyti ir net nepajėgė užgesinti žvakučių, uždegtų jo gimtadienio proga, kai jam sukako 22 metai."

IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ SPAUDOS

"Dirva" jau per kelis numerius spausdina veikalą "Lietuva ti-ronų pančiuose". Veikalas numatomas išleisti atskira knyga. Joje pasakoma daug karčios teisybės tiems, kurie vienu ar kitu būdu prisidėjo prie Lietuvos naikinimo ar niekinimo.

"Vienybėje" p.Tysliavienė rašo, kad komunistai labai bijo, jog į Ameriką neatvažiuotų daugiau pabėgėlių. Komunistai deda visas pastangas, kad kiekvieno prašančiojo pareiškimai būtų atmesti. Bet, pasak autorės, yra ir nekomunistų, kurie klausia: ką jie čia veiks? Autorė aiškina, kad Amerika yra stebuklų šalis, ir kiekvienas energingas ir darbštus pilietis gali sukurti gerą šeimos židinį.

"Naujienos" praneša, kad Meksikoje išėjo iš spaudos Martyno Gudelio knyga ispanų kalboje "Lo Que en la URSS" /Ką girdėjau Sovietų Sąjungoje/. Autorius savo laiku mokėsi Ispanijoje. Ten jį užklupo pilietinis karas. Su Ispanijos respublikos armija jam teko nuvykti į Rusiją ir gyventi Maskvoje, Leningrade ir kituose miestuose. Mokėdamas rusų kalbą galėjo iš pirmųjų šaltinių daug ką patirti. Tuos patyrimus ir aprašo savo knygoje, kuri Meksikoje, kur didelis komunistų širšių lizdas, sukėlė didelę sensaciją. Knygoje iškelta nešvankios sovietų politikos slaptybės.../MM/

KIEK ŽUVO BERKYNE LIETUVIŲ

Neseniai paskelbtais duomenimis, Berlyne identifiikuota 3790 keturiolikos tautybių žuvusiųjų, jų tarpe ir 14 lietuvių. Šie duomenys liečia tik Berlyno ir Brandenburgo sritį. Asmenys, suinteresuoti žuvusiais, gali kreiptis į sąjungininkų kontrolinės

tarybos žinioje esančią įstaigą šiuo adresu: Zentralnachweisamt für Kriegsverluste und Kriegergräber in Berlin - Charlottenburg 2, Hardenbergstr.10.

DAR KELI ŽODŽIAI APIE MŪSŲ LIKIMĄ

Šiomis dienomis iš JAV gautas laiškas, kuriame vienas žymus amerikietis lietuvis veikėjas tarp kitko rašo savo senam tėvui, labai gerai žinomam visiems tremtiniais: "...Lygiagreta galvoje, kas toliau su jumis daryti. Yra daug planų, daug nuomonių, daug variantų. Pagal vieną planą, rengiamasi jus sutalpinti į tam tikrą "international settlement" /pagal vienus - Ješiniam Reino krante, pagal kitus - kairiam/. Šiaip ar taip šis planas neturi nieko bendra su politinių įvykių raida. Planai planavimais, o gyvenimas gyvenimu. Rodos, kad anachronizmas tarp tikrovės ir planavimo dar niekuomet nebuvo toks gilus, kaip dabar. Viena yra aišku: apie tremtinių masinį deportavimą į užjūrį negali būti nė kalbos." Toliau laiške nurodoma, kad JAV lietuviai ir be raginimų daro Lietuvos ir tremtinių naudai visa, kas tiktai galima daryti. Padėtis Europoje sekama. Šiam tikslui amerikiečiai nereikalingi nei išpėjimų iš Europos, ypač ateinančių privačia ar grupės žmonių iniciatyva. Užsiminės apie repatriantus, laišką autorius pažymi, jog yra nusistatyta repatriantus laikyti Vokietijos piliečiais. Laiškas datuotas š.m.vasario 26 d. data./V/

KAIP GELBĖTI LIETUVĄ

Lietuvių savaitraštis "Amerika" talpina kun.St.Railos straipsnį, kuriame dėstomi būdai Lietuvai gelbėti. Štai siūlymas: 1. Visuose JAV periodiniuose leidiniuose, Amerikos lietuvių laikraščiuose išlėstyti teisingus lietuvių tautos reikalavimus. Neturi būti laikraščio, kuris pamirštų mūsų pagrindinį tikslą - Nepriklausomą Lietuvą. 2. Visomis jėgomis remti JAV Kongresą, kad jis tą klausimą teisingai gintų ir sudarytų tarptautinę bylą, kurios negalėtų išspręsti be jo pritarimo. 3. Varyti įtikinančią propagandą per radijo stotį. 4. Visuose JAV didmiesčiuose suorganizuoti milžiniškus susirinkimus ir amerikiečiams išdėstyti mūsų tautos reikalus. 5. Veikti per visas tikybines organizacijas ir jų atstovus, kad jie vardan teisingumo ir artimo meilės remtų mūsų amžinos tiesos bylą. 6. Sudaryti Lietuvos draugų ratelius visuose JAV centruose ir per juos veikti, kad savo bylos nepralaimėtų. 7. Lietuviai turėtų mesti viską į šalį ir visomis jėgomis dirbti, kad pasiektų tikslą. Tuoju turėtų būti paskelbtas ypatingas vakų surinkti milijonui dolerių, kad kovą už Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą būtų varoma ypatingu spartumu. /EI/

SIUNTINYS IŠKELDINTIEMS LIETUVIAMS VOKIETIJOJE

JAV savaitraštis "Garsas" rašo: "Š.m.sausio pabaigoje iš Brooklyn sandėlio išsiųsta 90 to drabužių ir avalynės į Vokietiją iškeldintiems lietuviams. Ši siunta yra pati didžiausia: 27 to vyriškų drabužių, 41 to moteriškų, 10 to vaikams, 2 to patalynės, 2,3 to smulkių drabužių, 1.372 poros vyriškų batų, 10.260 porų moteriškų batų ir kita. Siuntos vertė 130.000 dolerių. Šis siuntinys, turimomis žiniomis, jau yra pasiekęs Vokietiją."

RIBBENTROPAS KALTINA MOLOTOVĄ

"Sunday Dispatch" talpina buv. nacių užsienio reikalų ministro Ribbentropo Nürnbergo teisme pasakytą kalbą, kurioje jis lygius kaltinimus, skirtus jam, užmetė ir sovietų užsienio reikalų komisarui Molotovui.

"Aukštasis Tribunolas. Pirmiausia aš noriu nurodyti, kad mane, kaip Vokietijos pilietį, galėtų teisti tik vokiečių teismas, o kaip Vokietijos ministerį - Valstybės Tribunolas. Be to, karo rengimas ir kariavimas nusikaltimu pripažintas neseniai. Ši tiesa yra sena. Vis tik labai gerai žinau, kad į mano nurodymus nebuvo kreipiamas dėmesys ir kad mane teis šis tribunolas.

Kaltinamajame akte man primetamas karo rengimas ir sutarčių laužymas. Jeigu kalbėsime apie karo rengimą, tai nenoriu aukštajam Teismui gaišinti brangaus laiko ir minėti visus mano ir mūsų Maskvos pasiuntinio pasikalbėjimus su Sovietų Sąjungos užsienio reikalų komisarui Molotovu. Tvirtinu tik tai, kad veikėme kartu su Maskva ir kad dėl karo pradėjimo esu kaltas ne tik aš, bet ir p. Molotovas. Tai nėra tikrai vieno mano parodymas. Apie tai yra rašęs žydų publicistas S. Scitzer Palestinos laikraštyje "Ramaškit". Ten jis rašė: "Galiu tvirtinti, kad, jeigu nebūtų buvę Molotovo - Ribbentropo pakto, karas iš viso nebūtų kilęs. Kiekvienu atveju jis būtų kilęs vėliau. Kas įvyko 1941 m. birželio mėnesį? Dvigubas rusų žaidimas pergryveno milžinišką nepasisekimą. Hitleris sulaužė sutartį su Stalinu. Bet jeigu istorija būtų palaukusi, kol Stalinas sulaužys sutartį, gal būtų ir šios dienos."

Rusija, kuri pati rengė karui pradžią, į šį karą buvo įtraukta prieš savo norą. Tai mintys žydų publicisto, kuris nei man, nei Vokietijai simpatijų neturi. Jeigu ponas to atrodytų permaža, prašau pažiūrėti italų kataliko savaitraštyje "Civiltts Cato-lica", kur rašoma: "Neaplenksime istorijos. Dėl karo pradėjimo ir Lenkijos kritimo turi būti kaltinama taip pat ir Rusija." Asmeniškai Stalino interesai, laikraščio nuomone, būtų paprastai išsprendžiami, bet Europa turėjo būti įtraukta į karo verpetą.

1939 metų rugpiūčio 8 d. /? - Red./ buvo pasirašytas Vokietijos - Sovietų Sąjungos paktas. Sovietų vardu jį pasirašė p. Molotovas, Vokietijos - aš. Tai buvo finalas ilgų pasikalbėjimų, kurių metu perkalbėjome Europos ir eventualiai viso pasaulio karo problemą. Be šio pakto tarp Vokietijos ir Rusijos buvo pasirašyta slapta sutartis, kuri numatė, kad sutarta laiku sovietų karo pajėgos pereis Lenkijos sieną ir užims Lenkijos teritoriją iki Bugo ir Sano. Dėl šio grobio susitarėme, nes už šią kainą, grubiai kalbant, nusipirkome ne tik rytų sienų saugumą, bet taip pat ir Sovietų Sąjungos pagalbą tolimesniems karo veiks-
mams Vakaruose. Molotovo pasirašytą sutartį Sovietų Sąjunga išpildė. 1939 m. rugsėjo 17 d. sovietų karo pajėgos laugely vietų peržengė Lenkijos sieną ir užėmė numatytą teritoriją. Sovietų karo pajėgų veiksmai labai sutrumpino karą su Lenkija. Jeigu Sovietų Sąjunga būtų neįsikišusi, tai karas su Lenkija užtruktų būtų trukęs visą 1939 - 1940 m. žiemą, o mažių mažiausiai kiekvienu atveju būtų turėjęs žymios įtakos tolimesniam karo tęsimui.

1939 m. rugsėjo 23 d. Vokietija su Sovietų Sąjunga pasirašė naują sutartį, kuri nustatė naujas sienas tarp Sovietų Sąjungos ir Lenkijos generalgubernijos, įtilpusios į Vokietijos teritoriją.

Neprisipažįstu kaltas karo pralėjimu, nes jis buvo pradėtas savisaugos tikslu. Tą patvirtina ir dabartinis Anglijos ir Amerikos sąjungininkas p. Molotovas savo kalboje Ribbentropo - Molotovo pakto garbei. Netiesiu čia savo pavyzdžių ir nurolymų apie tai, ką tuomet apie Angliją ir Ameriką kalbėjo p. Molotovas ir sovietų spauda. Pasakysiu tiksliai dar, kad vokiečiai ir rusai buvo solidarūs. Tą padėti tuomet taip pat vertino Anglijos premjeras Churchillis, sakydamas: "Europai grėsia du barbarizmai - hitlerizmas ir bolševizmas".

Mes primetama agresinė arba imperialistinė politika. Jei tam ir būtų buvę, tai nežinau kuo kas rėmėsi: ar p. Molotovu ar p. Molotovas manim. Čia vėl esu priverstas priminti Rusijos užpuoliną ant Suomijos. Bet, gal būt, tai buvo apsigynimas? Gal būt, Suomija su 3,9 mil. gyventojų norėjo užpulti Sovietų Sąjungą, kurioje 128 mil. gyventojų? Rusija priverstė Rumuniją atiduoti Besarabiją ir šiaurinę Bukoviną. Aš perkalbėjau gen. Antonescu nesipriešinti, nes juk ir vėl mokėjau ne iš savo kišenės. 1939 m. žiemą iš Sovietų Sąjungos į Vokietiją diena naktį ėjo traukiniai, kurie be maisto produktų vežė įvairias žaliavas ir benzina, kurio ne vienas litras buvo sunaudotas sekanti rudenį bombarduojant Londoną.

1940 m. birželį Molotovas įjungė Lietuvą, Latviją ir Estiją į Sovietų Sąjungą. Atleiskite, kad vėl maišausi dėl nervingumo ir beveik apkaltinau Sovietų Sąjungą. Lietuviai, latviai ir estai juk karštai troško įsijungti į sovietų respublikų šeimą ir įteikė atitinkamą peticiją Stalinui... kuriems nė į galvą neatėjo pavergti tautas. Jeigu raudonoji armija išėmė į kuriuos nors kraštus, tai tiksliai išlaisvinti tautas. Lygiai tokiu būdu raudonoji armija dabar išlaisvino Suomiją, Lietuvą, Latviją, Estiją, Lenkiją, Rumuniją, Bulgariją, Vengriją, Jugoslaviją ir dalį Austrijos bei Vokietijos.

Vokietijos politika nukrypo nuo Rusijos politikos. Mes nepriitarėme Vokietijos ir Sovietų Sąjungos sienų pakeitimui 1941 m., kaip to norėjo p. Molotovas 1940 m. liepos mėn., kai susitikome Malkinėje. Nenorėjau taip pat pritarti jo siekinams Balkanuose, ir tai buvo priežastis, kad pietūs, kurie buvo paruošti Varšuvos geležinkelio stoty, liko nepaliesti. Atrodo, kad pakankamai daug pasakiau apie karo pradžią ir jo eigą 1939 - 1940 m. Neapibudintas liko tik pakto sulaužymo klausimas. Atrodo, kad ir šioje srityje man nepriklauso nepelnų monopolis. Sovietų Sąjunga turėjo nepuolimo ir draugiškumo sutartį su Lenkija. Šį paktą 1939 m. balandžio mėn. iškilmingai ratifikavo p. Molotovas ir p. Bekas. Ir vis tik sovietų karo pajėgos 1939 m. rugsėjo 17 d. įsiveržė į Lenkiją. Ar rusai neturėjo 1941 m. liepos 30 d. Molotovo ir gen. Sikorskio pasirašyto susitarimo? Ar rusai nelaužė Atlanto chartos ir ar jie savotiškai neišverčia Teherano, Krymo ir Potsdamo susitarimų?

Jeigu Aukštasis Teismas norėtų pakviesti p. Molotovą, mažiausiai bent kaip liudininką, tai daugelis klausimų būtų plačiau nušviesti. Aukštieji Teisėjai, vienu iš teisės pagrindų yra, kad teisei visi lygūs ir teisė lygi visiems. Aš dėl to tikiu, kad 1939 - 1940 m. fotografijose nebuvau vienas, bet p. Sovietų Sąjungos užsienių reikalų komisaro draugijoje. Jeigu Aukštasis Teismas nepriimtų šio pasiūlymo, tai tas reikėtų, kad p. Molotovas nėra kaltas antrojo pasaulinio karo ir daugelio kitų agresinių aktų parengime. Tokiu atveju pateisinama ir mano kaltė, kadangi joje buvau nejaukus Molotovo

dalyvis, ir galiu tikėtis išteisinimo. Primetu sau nesugebėjimą, bet atrodo, kad nereikia jokių ypatingų tolimesnių paaiškinimų. Mes juk kartą rengėme antrąjį pasaulinį karą, kurio be p. Molotovo ma-lonios draugijos aš niekuomet nebūčiau pradėjęs." /V/

ŽINIOS iš Tėvynės

ŽUVUSIŲJŲ KAREIVIŲ ŠEIMOS SKURSTA

"Draugas" Nr.286 rašo: "Nusiskundžiama, kad daugelis žuvusiųjų kareivių šeimų labai skurdžiai ir vos vos gali pramiegti iš gaminamų pašalpų. Ne visi fabrikai aprūpina buvusiųjų darbininkų karių šeimas, taip pat pasiliuosavę iš kariuomenės irgi negauna greitai darbo. Pereitą vasarą šių šeimų vaikai, kurių skaičius siekė apie tūkstantį, praleido stovykloje, bet dabar žiemą yra nu-tarta praveisti surašymą visų našlaičių ir įsteigti jiems bendra-butį."

CVIRKA TEBĖRA GELEŽINIS REDAKTORIUS

Žinomis iš amerikiečių komunistų dienraščio "Laisvės", Lietu-voje pradėjo eiti literatūros, meno ir kritikos žurnalas "Perga-lė." Žurnalas spausdinamas Vilniuje. Jo redakcinę kolegiją suda-ry: A.Beruta, J.Benaitis, K.Korsekas, T.Tilvytis, A.Venclova, P.Vaičiū-nas. Atsakominguoju redaktoriumi pasirašo Petras Cvirka, toks pa-reigoms buvęs patikėtas ir pirmosios bolševikų okupacijos metu ėju-siančią literatūros žurnale "Raštai".

NAUJAUSIAS A.CHURGINO EILĖRAŠTIS

Bene pats aktingiausia šiandien Lietuvoje bolševikų rašytojas ir poetas yra pasireiškęs A.Churginas. Visi bolševikiniai laik-raščiai pilni jo eilėraščių, knygų rinkoje pasirodo pirmosios jo eilių knygos. Churgino eilėraščiai turi politinį charakterį, for-maliai yra labai silpni, tačiau bolševikų vertinami, lygiai kaip ir plakatų mitinguose. Susidaro įspūdis, jog Churginas skuba at-sikeršyti nepriklausomai Lietuvai, nors ištikrųjų ji jam nieku ne-skolinga, tuo labiau, kad jis ir tuomet nebuvo vienas iš p.skuti-niųjų. Šiandienį Churgino veidla lengviausia pažinti iš jo eilių, kurių viena kita vieta verta pacytuoti:

"Ilgai siurbėlės gėrė tau kraują,
Aitrus išmėgė tau graužė akis,
Ilgai nešė į svetimą jaują
Tavo grūdą kontrus žemdirbys."

/Iš "Tarybų Lietuvai", rašyto 45.11.12/

Kituose eilėraščiuose Churginas garbina "Stalino karį - didingą laisvės švyturį", kuris laužo kruvinus pančius ir "pakelia iš gra-bų tautas."

DABARTINĖ PRAMONĖ LIETUVOJE

Karo veiksmų metu Lietuvoje daugelis pramonės įmonių buvo sugriauta. Tekstilės pramonė liko beveik sveika. Tekstilės pramonę Lietuvoje šiuo metu sudaro apie 80 įmonių ir dirbtuvių su apytikriai 6.000 darbininkų. 90 % šių įmonių sukuria verpimo ir mezgimo dirbtuvės su 5 - 50 darbininkų. Stambiausios įmonės Kaune yra: "Litex" vilnionių audinių fabrikas su apie 800 darbininkų, "Kauno Audiniai" /šilko audinių fabrikas su apie 1.400 darbininkų, "Drobė" vilnionių audinių fabrikas iki šių metų pradžios neveikęs dėl vokiečių padarytų sugadinimų, bet nuo š.m.sausio 1 d. turėjęs pradėti darbą, "Flora" /kojinių ir trikotažo fabrikas/ su apie 400 darbininkų, "Silva" su apie 400 darbininkų, "Lima" apie 300 darbininkų. Rokiškio apskr. veikia Juodupėj vilnionių ir medvilnės audinių fabrikas su apie 400 darbininkų, o Plungėje - linų audinių ir verpalų fabrikas su apie 300 darbininkų. Apie 30 procentų visų tekstilės gaminių išvežama. Be to, apie 3.000 to linų pluošto to irgi eksportuojama.

Išliko ir metalo apdirbimo pramonė bei odos pramonė /du dideli fabrikai Šiaulių mieste/. Sunaikintas elektrotechnikos fabrikas Vilniuje, celiuliozės ir medžio apdirbimo fabrikai Klaipėdoje, moderniškas popieriaus fabrikas Petrašiūnuose, du cukraus fabrikai /iš 4/, 2 moderniški mėsos fabrikai Tauragėje ir Šiauliuose. Sugriauta ištisa eilė pieninių. Neveikia spirito gamybos įmonės. Tabako ir alaus įmonės teveikia tik 50 % prieškarinio masto./LLV/

KELI ŽODŽIAI APIE SPORTĄ LIETUVOJE

"Vienybė" rašo: "Sporto reikalams tvarkyti įsteigtas Sporto Liaudies Komisariats, kuriam vadovauja Aleksas Šimanas. Buvę sporto klubo LGSF sportininkai priklauso sporto klubams "Spartakas", LFLS ir Tauro sportininkai - sporto klubams "Kovas", o "Perkūno" sportininkai susitelkę sporto klube "Žalgiris". Visi sportininkai yra atleisti nuo karinės prievolės, bet įjungti Vilniaus Reikalų Liaudies Komisaritan milicininkais arba tarnautojais." Toliau laikraštis rašo apie krepšinio turnyrą Kaune, kuriame dalyvavo Rygos, Talino, Maskvos, Leningrado, Kijevo ir kt. miestų krepšininkai, vyrai ir moterys. Iš kauniečių krepšininkų turnyre dalyvavo Kulakauskas, Butautas, Šačkus, Leščinskis ir kt. Šačkus ir Leščinskis, kaip buvę partizanai, sėdi kalėjime, bet už užstatą buvo išleisti 8 dienoms žaisti turnyre.

ATSTATOMOS ELEKTROS JĖGAINĖS

Bolševikinių laikraščių žiniomis, šiuo metu Lietuvoje vykdomi vokiečių susprogdintų elektros jėgainių atstatymo darbai. Pirmoje eilėje minimi statybos darbai prie Rekyvos elektros jėgainės. Yra užplanuota, jog šiemet Rekyvos ir Ačiūnų elektros jėgainės pagamins trigubai tiek elektros energijos, kaip... pernai ir pajėgs aptarnauti visą šiaurės Lietuvą. Taip pat užplanuota galutinai baigti atstatymo darbus ir Petrašiūnuose, elektros jėgainėje, o taip pat padidinti ir Vilniaus ir Klaipėdos elektros jėgainių pajėgumą. Kalbama ir apie Turniškių elektros jėgainės statybą ir jos užbaigimą dar šiemet. Laikraščiai taip pat rašo ir apie Alytaus, Lazdijų ir Klaipėdos ligoninių praplėtimą. Kiekvienoje iš šių ligoninių atidaryti vaikų ligų skyriai. Seirijuose, Marijampolėje, Pasvalyje ir Kaune atliaryti sveikatos punktai moterims.

"NELAININGA MŪSŲ ŽEMĖ, PATRĖŠTA LAVONAIS IR KRAUJU..."

Amerikietis lietuvis A. Kliukinskas, gyv. Tamford, Conn., buvo parašęs savo draugui B. į Lietuvą, Punsko sritį, laišką. Laiškas adresatą rado jau mirusį, atsako dukterė: "...jūs rašote, kad norėtumėte žinoti mūsų nuomonę, kam mes norime priklausyti. Aš manau, kad jums nereikia to pabrėžti du kartus. Mūsų balsas - balsas šaukiantis tyruse. Tad ar beverta apie tai kalbėti? Kada tapsi tamsi naktis užgriūva, argi nesisinori užtekant saulės? Jūs, būdami laisvi, vargu besuprasite, ką reiškia nelaisvė. Jūs patys žinote, kad mes per tiek metų vilkome jungą po jungą, ir galų gale tas vokiškas siaubas tiek sunaikino mūsų geriausią žiedą - jaunimą, sugriovė miestus, miestelius... Vargšė ta mūsų žemė." Toliau laiške rašoma: "Įvairiusi gandai eina dėl Suvalkijos. /Laiško autorė gyvena Punsko valsčiu, kur okupuotoj Lietuvoj, dabar esančioj Lenkijos ribose/. Vieni sako, kad prijungs prie Lietuvos, kitai, kad paliks prie Lenkijos. Bet kol kas rubežius eina ten pat, kur ėjęs. Rusai saugo iš anos pusės, lenkai kol kas nesaugo. Tikrai jūs laimingi laisvoje Amerikoje, ir nelaiminga mūsų žemė, patrėšta lavonais ir krauju. Bet mes mylim ją, nors ji ir krauju nuplauta, nes ji mus pagimdė." /V/

POLITINĖ

*

Apžvalga

*

JTO IR JĖGOS POLITIKA. - JTO Pilnatis ir Saugumo Tarybos pirmajai sesijai pasibaigus, pasipylė nemaža pagyrų, bet dar daugiau aštrios kritikos. Reikia pripažinti, kad kritika, nurodanti JTO silpnybes, nėra be pagrindo. Tegu kalba britų užsienių politikos eminecija lordas Rob. Vansittart rašytas žodžiais apie JTP laikraštyje "Mondes": "Aš nežinau tarptautinės konferencijos, kuri nebūtų dėjusi pastangų užtušuoti buvusią nesėkmę. Visuotinį nepasisekimą jau sunku paslėpti. Čia lieka tik ramintis: žinome kur esam."

Pagaliau pasauliui paaiškėjo, kad pasaulinės jėgos eina skirtingais keliais. Sovietams paaiškėjo, kad jų neginčijamas neklystamumas Maskvoje pasaulinėje arenoje kelia didesnes abejones. Kitos pasaulinės galybės įsitikino, kad jos toliau turi rentis jėga, jei nenori paklusti Kremliai. Visoms jėgoms dabar žinoma, kad JTO negali įgyvendinti tikslų, kol bus skirtingas supratimas teisės ir teisingumo.

Saugumo Taryboje pirmosios sesijos metu ilgos naktinės diskusijos įrodė, kad vienintelė tikrovė yra politinė, ūkiška ir karinė jėga. Šiuo požiūriu esama skirtumo nuo Tautų Sąjungos, nes ji tikrus tikslus slėpė romantizmo prisisiurbusio žodžio skydu. Dabartiniu metu atskiros galybės savo svoriu daro įtaką į JTO. Joki tarptautiniai nuostatai neužkertą kelią esamoms galybėms tapti dar svarbesnėmis ir nusverti mažesnes. Sovietai ir tuo nesitenkina, nes jie nori mažesnes valstybes visai užgniaužti.

Ženeviškės sąjungos taktika pamiršta. Dabartiniu metu vieni nori savo jėgą išbandyti nepaklūsus JTO, kiti visu svariu remia šią organizaciją. Anglosaksai darė taktines nuolaidas, kad sovietus išspraudus į JTO rėmus. Londonas ir Vašingtonas yra nusistatę JTO išspręsti visus ginčytinus klausimus.

Noel Baker, E. Bevino pavaduotojas JTO, Žemumosiuose Rūmuose patikina: "Keista, jei kas mano, kad galime išlaikyti taiką ir bendradarbiauti su SSSR tik palaikydami seną "trijų didžiųjų" politiką. Tai reikštų visus esminius klausimus išskirti iš JTO; jos sudarytų organų ginčams spręsti ir grįžti į įtakos sričių politiką. Pareiškiu Jo Didenybės vyriausybės vardu, kad ji nėra pastarosios nuomonės. Mes esame nusprendę renti JTO, kad sudraudus atakirų galybių politines užmačias ir renti demokratinę tautų valios apraišką."

JAV užsienių reikalų ministeris Byrnes ankstesnėje kalboje nurodė, kad jo atstovaujamas kraštas visomis jėgomis remia JTO. Jei būtų reikalas, JAV karinės pajėgos stotų ginti JTO nuostatus. Netrukus, atidarydamas Saugumo Tarybos antrąją sesiją New Yorke, jis pareiškia: "Amerikiečių tauta yra nusistačiusi gerbti JTO nuostatus ir juos išlaikyti veiksmingais. Šie nuostatai nepripažįsta anksčiau įgytų privilegijų. Jie nėra amžiniais įstatymais, nes pasaulyje vyksta nuolatinis kitimas. Bet jie apima visas tautas, didesnes ir mažas ir verčia jas nepanaudoti jėgos užpulti ar sudaryti grėsmę, jei bent atveju, kai būtina ginti patį įstatymą. Visus ginčus turi spręsti Saugumo Taryba, nes neremtiškos jokios santarvės. Štai dėl ko Saugumo Taryba turi būti veiksminga ir spręsti bylą net tuo atveju. Saugumo Taryba turi nuolat veikti, nes nuo jos pareina taika ir pasaulio saugumas."

Kiekvienas JTO narys siekia atitinkamos įtakos toje pasaulinėje organizacijoje. JTO pirmosios sesijos metu Višinskio tartais žodžiais: "Kiekvienas mūsų čia siekia ginti atstovaujamos šalies reikalus". Dėl to brutalaus tiesos pareiškimo atsirado vienintelis, išsėjęs pastabų padaryti. Brazilijos atstovas nurodo, kad toji organizacija daugiau reiškia už pavienių interesų sumą.

JTO neabejotinai daro įtakos kiekvienas jos narys, o ypač šiandienykštės galybės. Jos dalyvauja joje, siekia savų tikslų, panaudoja turimas priemones. Ar didžiama sutaria dėl tų tikslų? Jei visais pagrindiniais klausimais JTO nariai sutartų, šiandieną nereiktų kardu grėžinti. Pagrindinių galių nesutarimas yra ryškus Saugumo Taryboje pirmoje, o ypač antroje sesijoje.

Pirmoje sesijoje buvo paliesti svarbūs, bet ne gyvybiniai reikalai. Jie svarbūs, nes sovietai bandė sukelti ant kojų kolonijinę pasaulį. Visa tai buvo daryta, kai eilėje kolonijinių kraštų, ne be jų paramos, pradėta reikalauti autonomijos ar nepriklausomybės. Kremlius laikinai užkariavo simpatijas kolonijų pasaulyje, bet pralaimėjo metropolijose, kurių pareina ir kolonijos. Visa tai, palyginti, nesunkiai pavyko, nes tik Bevino ir Višinskio dialogą turėjo surašyti JTO sekretoriatas. Dabartinio arsenalo savininkas - JAV, Byrnes išvykus, laikėsi nuošaliai. Tat primena atokiai stovintį levitą, kai samaritietis turi mokėti už sudaužytą puodą.

Antroje Saugumo Tarybos sesijoje ilgai užtrunka diskusijos dėl procedūros, t.y. darbų dienotvarkės. Irano klausimas tampa didžiausią opą. Sovietų imperialistinėms užgaidoms norima užkirsti kelią. Mažoji Azija domina ne vieną britus, raudonosios armijos jėgų telkimui nori padaryti galą. Iš tos gyvybiniai svarbios sri-

ties sovietai kartą turi atitraukti kariuomenę. Irano žemės tur-
tai, o iš jų ypač nafta, masina ne vien britus, bet ir amerikiečius.
Bevino griežta laikysena JTO Londone Byrnes pasisavina Saugumo
Tarybos posėdžiuose New Yorke. Saugumo Tarybai nutarus Irano klau-
simą nevilkinant svarstyti, Gromyko apleidžia posėdį. Įtampa didė-
ja, ir visi kelia klausimą: "Kur eina JTO?"

JTO GINKLAS - VIEŠOJI NUOMONĖ. - Viešoji nuomonė tampa vienu
didžiausiu veiksmu tarptautiniame gyvenime. Ji nėra dianminis
veiksny, kuris nusakytų kas veikti, bet ji lengvai gali pasmerkti
visa, kas yra neleistina daryti. Viešoji nuomonė, demokratinės san-
tvarkos ginklas valstybiniame gyvenime, įgyja vis didesnės įtakos
ir tarptautiniame santykiavime. Viešoji nuomonė yra viešuosu są-
žinės balsu, viešąja morale, pagaliau viešąja tarptautine teise.
Vasa tai, neturint tarptautinės organizacijos ir viešosios nuomo-
nės užkulisų, būna viešųjų reikalų tvarkytoju.

Nors didžiosios jėgos turi savaimingus tikslus, bet dabar turi
skaitytis ir su viešąja nuomone. Tuo metu ateina eilė pakelti
balsą mažoms tautoms, ginančioms savo gyvybinius reikalus. Byrnes
antrojoje sesijoje besiginčydamas su Gromyko neveltui tarė šiuos
žodžius: "Jei paneigsime teisę Iranui savo požiūrį išdėstyti,
dings tautų pasitikėjimas JTO. Tuo atveju ši organizacija mirs
počioje vaikystėje."

Ne vien galybių jėga paremtą, bet ir mažųjų tautų teisę JTO
leidžia ginti tarptautiniame forume. O daugiausia skriaudų yra
padaryta mažoms tautoms, kurios šiandien yra naikinamos kai ku-
rių didžiųjų.

Išlaisvinimas Lietuvos ir kitų valstybių, antrojo pasaulinio
karo metu likusių sovietų aukomis, sukeltų nemažesnį Maskvos pa-
sipriešinimą už šiandienykštą, svarstant Irano klausimą. Sienų
ir krašto "saugumo" politiką, kuri yra didžiausio masto imperia-
lizmo skraiste, Kremlius gins didžiausiu užsispyrimu.

Sovietai jaudinasi dėl tarptautinės viešosios nuomonės, nes jie
visuomet randa argumentų pasiteisinti. Jų viešoji nuomonė krašte-
ar svetur gaminama kaip kiekviens prekė ir pardinama nesivaržant
dėl dumpingo kainos.

Demokratinis pasaulis ieško būdų esminiams klausimams išspręs-
ti. Šiandieną yra minimas JTO tarpininkavimas, didžiųjų galybių -
JAV, D. Britanijos, SSSR susitarimas ir valinamas preventyvinis ka-
ras. D. Britanijai ir JAV pasisakius prieš "įtakos sritis", lieka
tik taikos ir karo kelias. Vieną iš jų reikia pasirinkti. Pasau-
lis šienliena kariauti nenori. Vašingtonas ir Londonas todėl ban-
do visais taikiais būdais pašalinti nuolat augantį pavojų iš Mas-
kvos pusės. JTO tampa nedviprasmišku laiku tarptautinei taikai
išlaikyti, bent kurį laiką. Dabar bando sovietus išprausti į rė-
mus, kai pernai, nežiūrint kliuvinių, darėmonis nuolatėmis įtrauk-
ti į JTO.

Sovietų agresyvią politiką vargu pavyks suvildyti taikionis,
JTO rankose esančiomis priemonėmis. Todėl ne vien anglų, bet ir
amerikiečių spaudoje atvirai rašoma apie preventyvinį karą, tą
didžiųjų naikinimo priemonę, kuri atneštų pavergtoms tautoms lais-
vę, o JTO ir pasaulinei taikai sudarytų tvirtesnius pagrindus,
bent ligesniais laikotarpiais. /EI/

Chronika

PERORGANIZUOJAMI LIETUVIAI. - Britų zonoje karinė valdžia išleido patvarkymą, kuriuo sudaroma nauja organizacija, apimanti visą Pabaltijo DP tautinių komitetų ir raudonųjų kryžių veiklą. Ši naujoji organizacija vadinasi Pabaltijo Tautų Labdaros ir Darbo Organizacija /Baltic Welfare and Employment Organisation/. Anglų zonoje bus leista veikti tik tiems komitetams ir organizacijoms, kurie atitiks naujai sudaromos organizacijos reikalavimus. Komitetai, kurie nevykdys šio patvarkio, bus paskelbti nelegaliais ir privalės tuojau likviduotis.

PAŠTO SUSISIEKIMAS SU UŽSIENIU. - Sąjungininkų Kontrolės Tarybos Koordinacinis Komitetas leido tarptautinį pašto susisiekimą nuo š.m. balandžio 1 d. tarp Vokietijos ir užsienio, išskyrus Japoniją ir Ispaniją. Leidžiama siuntinėti paprastus pašto atvirukus ir paprastus laiškus iki 20 g svorio. Korespondencija teleidžiama tik asmeniniais ir šeimininiais reikalais ir ji cenzūruojama. Be pilnų siuntėjo ir gavėjo adresų ant voko neturi būti jokių kitų užrašų. Iš užsienio į Vokietiją laišškai ir atvirukai gali būti rašomi bet kuria kalba, bet iš Vokietijos į užsienį jie turi būti rašomi rusiškai, angliškai, prancūziškai arba vokiškai. Mokestis: laišškai - 75 Rpf., atvirukai - 45 Rpf.

LIETUVIAI DALYVAUS EUROPOS KREPŠINIO PIRMENYBĖSE. - Gegužės 7 - 8 d.d. Šveicarijoje įvyksta IV Europos krepšinio pirmenybės, kuriose dalyvaus ir lietuvių krepšininkų penketukas. Nuo 1937 metų lietuviai krepšininkai laiko garbingą Europos krepšiniomeisterio vardą, kurį, nors kaip ir tremtiniai, atsidūrę toli nuo savo tėvynės, be kovos niekam neatiluos. Mūsų atitinkami centro organai sudarė specialų komitetą, kurio uždavinys yra tinkamai pasiruošti šioms pirmenybėms. Visi geriausi lietuviai krepšininkai yra surinkti į vieną vietą, kur intensyviai treniruojasi. Pačioje Šveicarijoje taip pat sudarytas komitetas, kuris padės mūsų krepšininkams tvarkyti reikalus vietoje. Šios kovos Lietuvos vardą vėl turi išgarsinti Europoje, todėl mūsų visų pareiga yra šį reikalą renti. Pasirengimui yra reikalingos lėšos, ir kiekviena auka šiam reikalui yra brangi ir laukiama. Aukos siųsti šiuo adresu: Adv. Keturakis, Tübingen, Lustnauer Tor 4.

NAUJA LIETUVIŠKA LEIDYKLA. - Weilheim/Teck įsisteigė nauja "Atžalyno" leidykla, kuri jau išleido keturių spalvų Vytį ir pašto atvirukus su Lietuvos vaizlais. Šiomis dienomis iš spaudos išeina smulkus Lietuvos žemėlapis ir propagandinis Lietuvos vaizdų albumas su paaiškinimais anglų ir lietuvių kalbomis. Vyties kaina RM 4,-, atvirukų RM 0,30, žemėlapio ir albumo RM 5,-. Leidyklos adresas: "Atžalynas", Weilheim/Teck, Obere Grobenstr.7.

IŠRINKTA NAUJA L.T.B. APYGARDOS KOMITETAS. - Kovo 20 d. įvyksiane Württembergo apygardos įgaliotinių susirinkime Tübingene

išrinktos naujas apygarbos komitetas, kurį sudaro: adv. J. Šlepetys - pirmininkas, Dr. K. Sruoga - pavaldojas ir ekonominės dar-
bo sekcijos vadovas, adv. A. Keturakis - išsilavinimo, doc. Dr. Baublys
- švietimo vadovas, Dr. G. Valančius - spaudos ir informacijų sek-
cijos vadovas, dipl. teisin. V. Šneitis - atstovas teismų reikalams
ir ekon. J. Pakalka - sekretorius.

"BLAŠKOMI LAPAI". - Tokiu pavadinimu "Alguvos Baras" Kempte-
ne išleido At. Kairio pirmuosius poezijos bandymus. Rinkinį su-
daro apie 70 eilėraščių, suskirstytų į šias skyrius: Be namų,
Savo sielos gelnėse Viešpatį jaučiu, Dainos apie laisvę, Neramios
valandos, Įvairūs. Knygelė pailiustruota dail. S. Makarevičiaus dar-
bo vinjetėmis. Kaina RM 3,-.

SPORTO ŠVENTE DILLINGENE. - Balandžio 6 - 7 d. d. Dillingene
lietuvių stovykloje buvo surengta sporto šventė - krepšinio, ori-
nė ir stalo teniso varžybos, kuriose dalyvavo keliolika lietuvių
sporto komandų iš įvairių stovyklų. Iškilmingame šventės atidary-
me kalbėjo vietos lietuvių komiteto pirmininkas, UNRRAos direktor-
ius ir vietinis karo komendantas. Krepšinio varžybų nugalėtoju
tapo Kempteno penketukas, finalinėse rungtynėse nugalėjęs Tūbin-
geną 38:16 /22:6/. Kemptenas žaidė šios sulėtis: Puzinauskas I,
Norkus I, Norkus II, Andriulis III, Baglėnas, Duliūnas, Varkala, Sven-
cickas. Moterų krepšinio varžybose dalyvavo tik dvi komandos:
Dillingenas ir Tūbingeno studentės, kurios ir laimėjo pasekme 9:8
/4:4/. Vyrų orinyje laimėjiną išplėšė Dillingenas, finale įvei-
kęs Muncheną 2:1 /10:15, 15:6, 15:7/. Moterų orinį laimėjo taip
pat Dillingeno lietuvės, nugalėjusios Dillingeno latves 2:1. Vy-
rų stalo teniso nugalėtoju tapo Meilus /Nūrtिंगeno sporto apyg./,
žmonė ir Garunkštis /Munchenas/, kurių finalinis susitikimas ne-
galėjo būti prarastas dėl laiko stokos. Moterų grupėje pirmąją
grupę vietą laimėjo Rukalienė /Ravenšburgas/, II vietą - Laikūnie-
nė /Dillingenas/. Pirmąją vietą nugalėtojas buvo įteiktos lo-
vanės. Šventės užbaigimui buvo suruoštas čiurlionies ansamblio
koncertas.

ĮSTEIGTAS NURTINGENO SKAUTŲ TUNTAS. - Šiomis dienomis įvyko
Nūrtिंगeno apskr. lietuvių skautų vadovų suvažiavimas, kuriame nu-
tarta įsteigti Nūrtिंगeno skautų tuntą. Sukaryta vadovybė šios
sulėtis: inž. Petrauskas - tartininkas, mokyt. Normantas - adju-
tantas ir skautų skyr. vedėjas, sktn. Rozniekienė - skaučių skyr.
vedėja, Dr. Petrikas - ūkio dalies vedėjas, vyr. sklt. Šneitis -
spaudos ir švietimo skyr. vedėjas.

NURTINGENO NAUJENOS. - Kolonijoje gyvenančių kooperatininkų
inicijatyva pradėjamas organizuoti kooperatyvas. Išrinkta valdy-
ba šios sulėtis: agron. Baublys, J. Daugirdas ir Kačinskas. - Kiek-
vieną sekmadienį kolonijos gyventojams daromi pranešimai politi-
nėmis temomis. Pranešimus daro Dr. Girmis ir J. Kazickas. Bala-
nžio 3 d. apie Lietuvos palėtį tarptautinėje politikoje praneši-
mą padarė doc. G. Galvanauskas. - L. Tr. B-nės apyl. komiteto pir-
mininkas Dr. inž. Denušis iš pareigų pasitraukė.

PADEKA. - Ponui V. Šimkui, "Apžvalgos" leidimo reikalams paau-
kojusiam 100 vnt. matricų, redakcinis kolektyvas nuoširdžiai dėkoja.

"Apžvalga" išleidžiama tris kartus per mėnesį: 10, 20 ir 30 d. d.
Adresas: Nūrtिंगen, Katherinenstr. 31/1, Württemberg.